

УДК 332.1:330.341.1

DOI: <https://doi.org/10.30838/EP.211.10-15>**Буй Ю.В.**доктор філософії з економіки
Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу**Bui Yuliia**

PhD in Economic Sc.

Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas

<https://orcid.org/0000-0003-0096-2384>**Гобир І.Б.**кандидат економічних наук
Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу**Нобур Ірина**

PhD in Economic Sc.

Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas

<https://orcid.org/0000-0002-9322-8404>**Балабан М.М.**

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

Balaban Mykhailo

Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas

<https://orcid.org/0009-0009-7777-5369>

SMART-СПЕЦІАЛІЗАЦІЯ: ГЕНЕЗИС СТАНОВЛЕННЯ ТА ІДЕНТИФІКАЦІЯ СУТНОСТІ КОНЦЕПЦІЇ

У статті досліджено генезис концепції смарт-спеціалізації та розглянуто теоретичні розвідки її сутності. Запропоновано власне визначення, яке ідентифікує сутність смарт-спеціалізації. Досліджено особливості зародження концепції та встановлено, що основними передумовами її створення стала нерівномірність розвитку та розрив у конкурентоспроможності між Європою, Сполученими Штатами та країнами Азії. Теоретичний концепт ідентифікації сутності поняття смарт-спеціалізація дав змогу виокремити основні підходи науковців, щодо визначення сутності концепції, зокрема за першого – акцентується увага на інноваційному векторі розвитку регіонів, в межах другого – концепція розглядається як державна політика, за третього – смарт-спеціалізація є інструментом розширення соціально-економічної активності регіонів. Важливим результатом упровадження концепції смарт-спеціалізації є формування інноваційної екосистеми регіону. Така система передбачає активну взаємодію між підприємницьким середовищем, науковими установами, освітніми закладами, органами влади та громадськістю.

Ключові слова: стратегія, смарт-спеціалізація, конкурентні переваги, інновації, регіон, інтелектуальна спеціалізація.

SMART SPECIALIZATION: GENESIS FORMATION AND IDENTIFICATION THE ESSENCE OF CONCEPT

The article provides a comprehensive study of the genesis and identification of the essence of the Smart Specialization (S3) concept as a leading paradigm of modern regional development. The relevance of the topic is determined by the urgent need to find new tools for stimulating innovation activity in the context of global economic transformations and the post-war recovery of Ukraine. During the research, it was established that the historical prerequisites for the emergence of the concept were the unevenness of technological development and the critical gap in competitiveness between the regions of the European Union, the United States, and Asian countries. It is proved that smart specialization emerged as a response to the European «innovation paradox», becoming an evolutionary continuation of the cohesion policy. The work details the stages of the concept's formation: from the initial theoretical developments of the «Knowledge for Growth» expert group to its institutionalization in the «Europe 2020» strategic documents. Particular attention is paid to identifying the essence of S3 through the prism of three key approaches: innovative (focusing on high-tech niches),

ISSN друкованої версії: 2224-6282

ISSN електронної версії: 2224-6290

© Буй Ю.В., Гобир І.В., Балабан М.М., 2026

managerial (a new type of state policy), and instrumental (a mechanism for intensifying the socio-economic potential of territories). The scientific novelty lies in the refinement of the terminological apparatus and the formulation of a definition of smart specialization. It is considered as a dynamic process of strategic priority selection based on the «entrepreneurial discovery» mechanism and the synergy of the «quadruple helix» actors (government, business, science, and civil society). Unlike traditional models, the proposed approach focuses on the transformation of the regional economic structure by identifying its unique competencies rather than copying the successful practices of leaders. It is substantiated that the implementation of smart specialization in Ukraine should become the foundation for the development of resilient regional ecosystems. The results of the study can be applied by local governments and state authorities in the development of regional development strategies, which will ensure a rational allocation of resources and the integration of domestic businesses into European value chains. It is concluded that understanding the genetic roots of the concept is a prerequisite for avoiding formalism during its practical implementation. This approach ensures the transition from declarative innovative development to real economic transformation based on the active participation of the business environment and scientific institutions.

Keywords: strategy, smart specialization, competitive advantages, innovations, regions, intellectual specialization.

JEL classification: R11, O31, O38, R58.

Постановка проблеми. Всесвітня пандемія COVID-19 та російська збройна агресія проти України зумовлює розроблення нових стратегічних підходів до розвитку регіонів. За таких умов концепція смарт-спеціалізації є одним із ключових інструментів які дозволяють визначити основні конкурентні переваги регіону на основі кооперації зусиль між підприємницькими структурами, владою, науково-технічними установами та громадянським суспільством. Згідно даної концепції розвиток регіонів зосереджується на найбільш пріоритетних напрямках, які мають найбільшу здатність до якісної соціально-економічної та інноваційної трансформації. Зміцнення конкурентоспроможності регіонів є основою вирішення нагальних проблем в Україні, під час війни та її повоєнного відновлення. Захист регіонів, які постраждали від російського вторгнення та їх відновлення повинен забезпечуватися на засадах сталого розвитку. Відповідно основою такого розвитку є впровадження інновацій у кожній складовій: економічній, соціальній та екологічній із врахуванням концепції Smart-спеціалізації. Таким чином, дослідження сутності вищезначеної концепції, основних її принципів та яким чином вона буде впливати на розвиток регіонів виступає одним із начасних завдань наукових розвідок.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідження наукових джерел щодо смарт-спеціалізації свідчить про ґрунтовні дослідження даного феномену як вітчизняними так і зарубіжними науковцями. Так, Криворучко М.Ю. вивчав методологічні виклики смарт-спеціалізації регіонів України, зокрема науковець здійснив розвідки теоретико-методологічних основ смарт-спеціалізації, розглянув дискусійні положення вищезначеної методології та надав їм емпіричне підтвердження [1, с. 146-150]; Кудин С.І. та Федик М.В. вивчали державну політику у сфері смарт-спеціалізації, в процесі дослідження ними було виокремлено низку проблем, а також запропоновано практичні способи їх вирішення [2]; Кльоба Р.Л. здійснив аналіз потенціалу регіонів України з метою визначення параметрів та пріоритетів смарт-спеціалізації цих регіонів та стверджує що смарт-спеціалізація дозволить виявити потенціал для інвестицій та інновацій, особливу увагу автор приділив ресурсному забезпеченню регіону та

впровадженню програм розвитку. [3; 4, с. 344-354]; Шматковська Т.О., Косінський П.М. детально охарактеризували впровадження смарт-спеціалізації як новітнього підходу, в умовах переходу до євроінтеграції та сформувавши при цьому принципи формування стратегій смарт-спеціалізації регіонів України [5]; Кашена Н.Б., Руденко С.В., Нестеренко І.В. розглянули принципи смарт-спеціалізації, механізми її реалізації, можливості адаптації для України, автори виокремили особливості конкурентних переваг регіонів та розвиток інноваційної екосистеми [6, с. 317-320]; Н.В. Березняк, Л.В. Рожкова сформувавши основні підходи до визначення придатності регіонів України до впровадження смарт-спеціалізації та визначили основні етапи для формування регіональної смарт стратегії [7, с. 3-6]; Т.В. Пуліна, Т.В. Бут, С.А. Пешиков розробили алгоритм розроблення смарт стратегії регіону на основі дослідження методичних підходів до повоєнного відновлення регіону на засадах інноваційного розвитку [8, с. 73-47].

Незважаючи на значну кількість досліджень смарт-спеціалізації вітчизняними та зарубіжними науковцями, досі відсутня узгоджена інтерпретація її сутності, а питання генезису формування та розвитку цієї концепції залишаються недостатньо систематизованими. Це зумовлює необхідність подальших наукових досліджень, спрямованих на уточнення теоретичних підходів до розуміння смарт-спеціалізації та визначення перспектив її практичного впровадження.

Метою статті є дослідження сутності та генезису становлення стратегії смарт-спеціалізації та виявлення основних перспектив її впровадження.

Методи дослідження. Для досягнення мети дослідження було використано загальнонаукові та економіко-логічні методи дослідження, зокрема: метод аналізу (аналіз наукової літератури та періодичних видань); метода синтезу (синтез визначення основних проблем та формування перспектив); порівняльний метод (виявлення спільних та відмінних характеристик у ідентифікації сутності поняття смарт-спеціалізація); методи індукції та дедукції (використання часткових та окремих фактів для формулювання загальних висновків).

Виклад основних результатів дослідження. Якісний регіональний розвиток формує передумови забезпечення конкурентоспроможності та інноваційної активності держави загалом. Реалізацію регіонального розвитку в Україні визначено на принципах смарт-спеціалізації, відповідно до прийнятої Державної Стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 рр. Досліджуючи генезис виникнення концепції варто виокремити роботу Домініка Форей та Барта ван Арка та інших науковців експертної групи в дослідженні «Знання для зростання». Основним завданням було знайти альтернативу державній політиці, яка вкладає державні інвестиції в знання та інновації, зокрема: дослідження, освіту, громадськість, підтримку бізнес-досліджень і розробок, тощо в таких галузях технологічних досліджень, як біотехнології, ІКТ та нанотехнології. Основним аргументом розумної спеціалізації, експертна група визначила те, що уряди повинні зосереджувати свої інвестиції в знання в діяльність, а не в секторах як таких, які відображають певну порівняльну перевагу. Це також можуть бути нові області, де підприємці могли б розвивати нові види діяльності (диверсифікація). Цей зв'язок між спеціалізацією і технологічною диверсифікацією в контексті регіонального розвитку та зростання може мати великий вплив, оскільки інтелектуальна спеціалізація як основа політики дуже добре підходить для вирішення проблем локального розвитку [9, с. 17].

Науковець Acevedo-Navas С. досліджуючи зародження даної концепції відзначив, що стратегія smart-спеціалізації виникла в результаті стратегічних роздумів, проведених між 2006 і 2009 роками групою експертів під назвою Knowledge for Growth Group (K4G). Експертами було встановлено, що розрив у конкурентоспроможності між Європою та Сполученими Штатами (та іншими країнами, такими як Японія та Китай є наслідком нижчого рівня економічної та технологічної спеціалізації та нижчого рівня здатності визначати пріоритети регіонального розвитку. Тому для скорочення цього розриву Комісія рекомендувала регіонам розпочати стратегію смарт-спеціалізації (S3) для пошуку конкурентних і порівняльних переваг над іншими регіонами. Концепція мала значний вплив на європейському рівні і стала ключовою основою інноваційного плану Європейського Союзу 2020 (Інноваційний союз — флагманська ініціатива, Європа 2020) та отримала підтримку від Європейського Союзу, ОЕСР та Світового банку [10, с. 2].

Дослідниця Русу М. стверджує, що концепція смарт-спеціалізації була започаткована між 2007 та 2008 роками групою економістів для поживлення Лісабонської стратегії. Європі необхідно було досягти успіху в конкретизації між інтелектуальними дослідженнями, які були зосереджені на різних аспектах інтелектуальної спеціалізації (концепція, дилеми, можливості та ризики для Європейського дослідницького простору, зв'язок між технологічною спеціалізацією, спеціалізацією НДДКР та інтелектуальною спеціалізацією). Починаючи з 2008 року, концепція була широко

сприйнята науковцями та експертами, а також почала застосовуватися політиками, проте має різні практичні труднощі. Політики потребують допомоги з боку академічної спільноти, щоб застосувати ефективні та відповідні інтелектуальні інструменти для оцінки та вимірювання інтелектуального потенціалу регіону, реальних можливостей для підтримки нових конкурентоспроможних областей та інтегрувати ці нові можливості в існуючу регіональну/галузеву структуру. Розумна спеціалізація – можливе рішення нових глобальних викликів [11, с. 130].

Вчений Форей Д. наголошує на походженні ідеї смарт-спеціалізації, яке тісно пов'язане з дискусіями всередині експертної групи та стосувалося іноземного розташування науково-дослідних розробок у європейських регіонах і шляхи, за допомогою яких ці регіони можуть бути більш привабливими для стратегічного розміщення глобальних компаній. Ідея полягала в тому, що регіони, які менш розвинені та регіони з перехідною економікою повинні будувати не лише загальні взаємовідносини, але й взаємозв'язки в окремих галузях, технологіях, підсистемах для створення конкурентних переваг у різних ринкових нішах [12, с. 193].

Науковці Маскареньяс К., Маркес К.С., Феррейра Ж.Ж., Гальвао А.Р. у своєму дослідженні стверджують, що зростання таких країн, як Сполучені Штати, Німеччина та Японія є прикладом того, як сприятливе національне середовище може впливати на стимулювання інновацій. Головну роль, при цьому, відіграє те, як певні країни використовують можливості, для того щоб зменшити розриви технологічних прогалин, особливо в ті періоди, коли відбуваються значні зміни в техніко-економічних парадигмах або технологічних траєкторіях. Концепція національної інноваційної системи була створена через дебати щодо промислової політики в США та Європі у 1980-х роках, а у 2008 році, через економічну кризу було створено Стратегію розумної регіональної спеціалізації ЄС (RIS3), мета якої зробити європейські регіони конкурентоспроможними на міжнародному рівні. Враховуючи специфіку та неоднорідність кожної країни-члена, розумна спеціалізація прагне подолати розрив між менш інноваційними регіонами та технологічними центрами шляхом визначення унікальних інноваційних ресурсів кожного регіону [13].

На сьогоднішній день під стратегіями смарт-спеціалізації розуміють такі, що сприяють досягненню цілей «Горизонт Європа» 2021-2027 щодо розумного, сталого та інклюзивного зростання шляхом посилення регіонального та національного потенціалу ЄС у сфері досліджень та інновацій. Смарт спеціалізація згідно програми досліджень спрямована на стимулювання регіональних інновацій, які сприяють областям зосередитися на своїх сильних сторонах та базується на співпраці між підприємствами, державними установами та освітніми установами [14]. Для забезпечення повноти дослідження проведемо систематизацію сутності концепції смарт-спеціалізації (табл. 1).

Таблиця 1

Теоретичні підходи та погляди до ідентифікації сутності смарт-спеціалізації

Джерело	Сутність поняття
Регламент (ЄС) № 1303/2013 Європейського Парламенту та Ради	«Стратегія смарт-спеціалізації» означає національні або регіональні інноваційні стратегії, які встановлюють пріоритети для створення конкурентної переваги шляхом розвитку та узгодження власних сильних сторін які базуються на використанні досліджень та впровадженні інновацій є взаємопов'язаними з потребами бізнесу, для узгодженого використання нових можливостей, розвиток ринку, але при цьому уникаючи дублювання і фрагментації зусиль [14].
Форей Д.	Сутність стратегії смарт-спеціалізації полягає у створенні нових варіантів або нових спеціальностей з метою диверсифікації структур економіки області. Таким чином, поняття смарт-спеціалізації визначає ефективний процес диверсифікації через локальну концентрацію ресурсів і компетенцій через певну кількість нових областей, в яких є можливі шляхи трансформації продуктивних структур. Налагодження такого процесу в кожному європейському регіоні стало важливим завданням політики згуртованості ЄС – відомої як RIS3 (Стратегія смарт-спеціалізації досліджень та інновацій) [15, с. 193].
Організація економічного співробітництва і розвитку (ОЕСР)	Смарт-спеціалізація є економічною структурою, зосередженою на регіонах, яка має на меті розробку політики, зокрема державної та інвестиційної в дослідження, розробки та інновації. Смарт-спеціалізація може впливати на економіку, науку та технології, зосереджуватися в рамках регіональної політики спрямовуватися на продуктивність, конкурентоспроможність та економічне зростання. Важливою особливістю концепції смарт-спеціалізації є те, що шляхом політичного втручання підприємство, воно може вплинути не лише на швидкість, але й на напрямок інновацій. [9, с. 17].
Ємельянов В.М., Козлова Л.В.	Смарт-спеціалізація є інноваційним інструментом Європейського Союзу, що на практиці допомагає розвивати регіональний інноваційний та економічний потенціал і ґрунтується на врахуванні місцевих умов розвитку та можливостях запровадження інноваційних продуктів. В межах даного підходу визначаються конкурентні переваги регіону завдяки об'єднаній співпраці влади, бізнесу та наукового потенціалу навколо визначеної ідеї спеціалізації регіону. При цьому основними суб'єктами регіонального розвитку є центральні та місцеві органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування, агенції регіонального розвитку, асоціації органів місцевого самоврядування, підприємницьке та наукове середовище [16, с. 778].
Брич В.Я., Пуцентейло П.Р., Костецкий Я.І., Гунько С.І.	Смарт-спеціалізація є новим етапом розвитку інформаційного суспільства, для якого характерні нові позитивні економічні, соціальні та інші ефекти, що виникають за рахунок спільного використання різними суб'єктами технічних засобів, сервісів та Інтернету. Смарт-спеціалізація передбачає безперервне створення, освоєння нових технологій, що вимагає створення знань, відповідного середовища та інфраструктури для виробництва і трансляції знань [17, с. 143].
Есманов О., Штика Ю., Линник М.	Смарт-спеціалізація являє собою комплексну систему планів і дій у сфері наукових досліджень, інвестицій, інновацій та бізнесу, спрямовану на створення конкурентних переваг, а також нових можливостей розвитку [18, с. 15-16].

Джерело: сформовано авторами

Здійснивши дослідження генезису становлення концепції смарт-спеціалізації та проаналізувавши теоретичні підходи щодо ідентифікації сутності вищезначеного поняття, варто виокремити основні напрями в наукових дослідженнях, які характеризують трансформацію даного підходу із врахуванням часового лагу та впливу інституційних перетворень у суспільстві, по-перше смарт-спеціалізація базується на засадах системного підходу та інноваційного розвитку; по-друге концепцію пропонують реалізовувати в рамках державної політики в довгостроковій перспективі; по-третє смарт-спеціалізація виступає інструментом розширення соціально-економічної активності регіонів з фокусом на інтелектуальній спеціалізації та інклюзивному зростанні. На основі вищевикладеного запропонуємо власне визначення даного підходу як комплексного механізму регіонального розвитку, який сприяє ефективному використанню потенціалу регіонів задля зміцнення його конкурентних переваг і базується на засадах системності, інноваційності, інтеграції, синергії, інклюзивності та цільовій спрямованості.

Висновки. Стійкий соціально-економічний розвиток загальнодержавного рівня забезпечується

якісними трансформаційними процесами регіонального рівня. Дослідження свідчать, що виникнення концепції смарт-спеціалізації відбулося як виклик на регіональні диспропорції у розвитку та необхідність раціонального використання ресурсів кожного регіону з метою визначення пріоритетності їх розвитку, досягнення ними конкурентоспроможності на засадах інноваційності, сталого розвитку та ефективної політики кооперації між державою, освітніми установами бізнесом та громадськістю. В процесі свого розвитку концепція якісно трансформувалася та стала одним із дієвих механізмів, який за умов ефективного впровадження сприяє переходу до вищого рівня розвитку економіки країни загалом.

Основними перспективами впровадження даної концепції є підвищення ефективності економічної політики регіону через активізацію інноваційного розвитку та зміцнення його конкурентоспроможності. Виокремлення потенційних переваг регіону та конкретизація основних пріоритетів довгострокового розвитку створює передумови для зростання найбільш перспективних сфер економіки завдяки концентрації ресурсів необхідних для забезпечення даних структурних

трансформацій. Однією з основних перспектив впровадження концепції смарт-спеціалізації є формування інноваційної екосистеми регіону, яка сприяє підприємницькій активності, підвищенню наукової компетенції у питаннях специфіки регіонального розвитку та інтенсифікації дослідницької діяльності з подальшою комерціалізацією наукових розробок, а також залученню громадськості для формування ефективної політики

регіонального розвитку.

Декларація про використання ШІ. Під час підготовки цієї статті було використано інструменти ШІ (зокрема, Gemini 3 Flash, 2025). Запевняємо, що використання ШІ обмежувалося тільки редагуванням англійського тексту анотації. Автори несуть повну відповідальність за точність та цілісність контенту.

Список використаних джерел:

1. Криворучко М.Ю. Методологічні виклики смарт-спеціалізації регіонів України. Бізнес Інформ. 2022. № 1. С. 145-151. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2022-1-145-151>
2. Кудин С.І., Федик М.В. Державна політика у сфері смарт-спеціалізації регіонів. Економіка та суспільство. 2022. Вип. 41. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-41-16>
3. Кльоба Р.Л. Аналіз потенціалу регіонів для визначення пріоритетів смарт-спеціалізації. Ефективна економіка. 2024. № 12. DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.12.81>
4. Кльоба Р.Л. Напрями вдосконалення організаційно-економічного механізму смарт-спеціалізації розвитку регіонів України. Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії і практики. 2025. Т. 4 № 63. DOI: <https://doi.org/10.55643/fcaptr.4.63.2025.4816>
5. Шматковська Т.О., Косінський П.М. Концептуальні засади смарт-спеціалізації розвитку регіонів України. Ефективна економіка. 2025. № 8. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2025.8.77%20>
6. Кашена Н.Б., Руденко С.В., Нестеренко І.В. Стратегії розумної спеціалізації: європейський досвід і перспективи України. Український журнал прикладної економіки та техніки. 2024. Т. 9. № 4. С. 316–321. DOI: <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2024-4-48>
7. Березняк Н.В., Рожкова Л.В. Європейські підходи до визначення смарт-спеціалізації регіонів України. Наука, технології, інновації. 2019. № 2. С. 3-8. DOI: <http://doi.org/10.35668/2520-6524-2019-2-01>
8. Пуліна Т.В., Бут Т.В., Пешиков С.А. Смарт-спеціалізація як інструмент повоєнного відновлення Запорізького регіону. Управління змінами та інновації. 2023. № 8. С. 43-48. DOI: <https://doi.org/10.32782/СМІ/2023-8-7>
9. Innovation-driven Growth in Regions: The Role of Smart Specialisation. (2013). OECD. 17 p. URL: https://www.salzburgglobal.org/fileadmin/user_upload/Documents/2010-2019/2014/534/Innovation-driven_Growth_in_Regions_The_Role_of_Smart_Specialisation_OECD.pdf
10. Acevedo-Navas, Christian. Smart Specialization Strategy: Origin, State of the Art and Concept. 2019. DOI: <https://doi.org/10.13140/RG.2.2.31585.66408>
11. Rusu, Margareta. Smart Specialization a Possible Solution to the New Global Challenges. Procedia Economics and Finance. 2013. No. 6. Pp. 128–136. URL: [https://doi.org/10.1016/S2212-5671\(13\)00124X](https://doi.org/10.1016/S2212-5671(13)00124X)
12. Dominique Foray. From smart specialisation to smart specialisation policy. European Journal of Innovation Management. 2014. Vol. 17. Iss. 4. Pp. 492-507. DOI: <https://doi.org/10.1108/EJIM-09-2014-0096>
13. Marques, Carla S., Ferreira, João J., & Galvão, Anderson Rei. The Influence of Research and Innovation Strategies for Smart Specialization (RIS3) on University-Industry Collaboratio. Journal of Open Innovation: Technology, Market, and Complexity. 2021. Vol. 7. Pp. 82. DOI: <https://doi.org/10.3390/joitmc7010082>
14. Definition of the day: Smart Specialisation Strategy. (2020). 3rd MCAA. URL: <https://www.mariecuriealumni.eu/newsletters/3rd-mcaa-newsletter/definition-day-smart-specialisation-strategy>
15. Dominique Foray. From smart specialisation to smart specialisation policy. European Journal of Innovation Management. 2014. Vol. 17. Iss. 4. Pp. 492-507. DOI: <https://doi.org/10.1108/EJIM-09-2014-0096>
16. Смельянов В.М., Козлова Л.В. Особливості реалізації концепції SMART-спеціалізації в Україні. Публічне управління та регіональний розвиток. 2019. № 6. С. 777-800. DOI: <https://doi.org/10.34132/pard2019.06.04>
17. Брич В.Я., Пуцентейло П.Р., Костецький Я.І., Гуцько С.І. Смарт-спеціалізація як драйвер системи інноваційного регіонального розвитку. Інноваційна економіка. 2022. № 1(90). С. 141-151. DOI: <https://doi.org/10.37332/2309-1533.2022.1.19>
18. Есманов О., Штика Ю., Линник М. Стратегії інноваційного розвитку територій і смарт-спеціалізація: сутність, особливості. Цифрова економіка та економічна безпека. 2024. № 3.(12). С. 13-18. DOI: <https://doi.org/10.32782/dees.12-3>

References:

1. Kryvoruchko, M.Yu. (2022). Metodolohichni vyklyky smart-spetsializatsii rehioniv Ukrainy [Methodological challenges of smart specialization of Ukrainian regions]. Biznes Inform. No. 1. Pp. 145-151. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2022-1-145-151> [in Ukrainian].
2. Kudyn, S., & Fedyk, M. (2022). Derzhavna polityka u sferi smart-spetsializatsii rehioniv [State policy in the field of smart specialization of regions]. Economy and society, No. 41. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022->

41-16 [in Ukrainian].

3. Kloba, R.L. (2024). Analiz potentsialu rehioniv dlia vyznachennia priorytetiv smart-spetsializatsii [Analysis of regional potential to determine smart specialization priorities]. *Efektivna ekonomika*. No. 12. DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.12.81> [in Ukrainian].

4. Kloba, R. (2025). Napriamy vdoskonalennia orhanizatsiino-ekonomichnoho mekhanizmu smart-spetsializatsii rozvytku rehioniv Ukrainy [Directions for improving the organizational and economic mechanism of smart specialization of development of regions of Ukraine]. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, No. 4(63). Pp. 343–355. DOI: <https://doi.org/10.55643/fcaptop.4.63.2025.4816> [in Ukrainian].

5. Shmatkovska, T.O., & Kosinskyi, P.M. (2025). Kontseptualni zasady smart-spetsializatsii rozvytku rehioniv Ukrainy [Conceptual principles of smart specialization of the development of regions of Ukraine]. *Efektivna ekonomika*. No. 8. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2025.8.77%20> [in Ukrainian].

6. Kashchena, N.B., Rudenko, S.V., & Nesterenko, I.V. (2024). Stratehii rozumnoi spetsializatsii : yevropeyskyi dosvid i perspektyvy Ukrainy [Smart specialization strategies: European experience and prospects for Ukraine]. *Ukrainskyi zhurnal prykladnoi ekonomiky ta tekhniky*. Vol. 9. No. 4. Pp. 316–321. DOI: <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2024-4-48> [in Ukrainian].

7. Berezniak, N.V., & Rozhkova, L.V. (2019). Yevropeyski pidkhody do vyznachennia smart-spetsializatsii rehioniv Ukrainy [European approaches to determining smart specialization of Ukrainian regions]. *Nauka, tekhnolohii, innovatsii*. No. 2. Pp. 3-8. DOI: <http://doi.org/10.35668/2520-6524-2019-2-01> [in Ukrainian].

8. Pulina, T.V. But, & S.A. Peshykov (2023). Smart-spetsializatsiia yak instrument povoiennoho vidnovlennia Zaporizkoho rehionu [Smart specialization as a tool for post-war recovery of the Zaporizhia region]. *Upravlinnia zminamy ta innovatsii* No. 8. Pp. 43-48. DOI: <https://doi.org/10.32782/CMI/2023-8-7> [in Ukrainian].

9. Innovation-driven Growth in Regions : The Role of Smart Specialisation. (2013). OECD. 17 p. URL: https://www.salzburgglobal.org/fileadmin/user_upload/Documents/2010-2019/2014/534/Innovation-driven_Growth_in_Regions_The_Role_of_Smart_Specialisation_OECD.pdf [in English].

10. Acevedo-Navas, Christian. (2019). Smart Specialization Strategy: Origin, State of the Art and Concept. DOI: <https://doi.org/10.13140/RG.2.2.31585.66408> [in English].

11. Rusu, Margareta. (2013). Smart Specialization a Possible Solution to the New Global Challenges. *Procedia Economics and Finance*. No. 6. Pp. 128–136. URL: [https://doi.org/10.1016/S2212-5671\(13\)00124X](https://doi.org/10.1016/S2212-5671(13)00124X) [in English].

12. Dominique Foray. (2024). From smart specialisation to smart specialisation policy. *European Journal of Innovation Management*. Vol. 17. Iss. 4. Pp. 492-507. DOI: <https://doi.org/10.1108/EJIM-09-2014-0096> [in English].

13. Marques, Carla S., Ferreira, João J., & Galvão, Anderson Rei. (2021). The Influence of Research and Innovation Strategies for Smart Specialization (RIS3) on University-Industry Collaboratio. *Journal of Open Innovation: Technology, Market, and Complexity*. Vol. 7. Pp. 82. DOI: <https://doi.org/10.3390/joitmc7010082> [in English].

14. Definition of the day : Smart Specialisation Strategy. (2020). 3rd MCAA. URL: <https://www.mariecuriealumni.eu/newsletters/3rd-mcaa-newsletter/definition-day-smart-specialisation-strategy> [in English].

15. Dominique Foray. (2014). From smart specialisation to smart specialisation policy. *European Journal of Innovation Management*. Vol. 17. Iss. 4. Pp. 492-507. DOI: <https://doi.org/10.1108/EJIM-09-2014-0096> [in English].

16. Yemelianov, V., & Kozlova, L. (2020). Peculiarities of implementation of the smart specialization Concept in Ukraine. *Public Administration and Regional Development*, No. 6. Pp. 777–801. DOI: <https://doi.org/10.34132/pard2019.06.04> [in Ukrainian].

17. Brych, V.Ia., Putsenteilo, P.R., Kostetskyi, Ya.I., & Hunko, S.I. (2022). Smart-spetsializatsiia yak draiver systemy innovatsiinoho rehionalnoho rozvytku [Smart specialization as a driver of the innovative regional development system]. *Innovatsiina ekonomika*. No. 1(90). Pp. 141-151. DOI: <https://doi.org/10.37332/2309-1533.2022.1.19> [in Ukrainian].

18. Esmanov, O., Shtyka, Yu., & Lynnyk, M. (2024). Stratehii innovatsiinoho rozvytku terytorii i smart-spetsializatsiia: sutnist, osoblyvosti [Strategies for innovative development of territories and smart specialization: essence, features]. *Tsyfrova ekonomika ta ekonomichna bezpeka*, No. 3(12). Pp. 13-18. DOI: <https://doi.org/10.32782/dees.12-3> [in Ukrainian].

Дата надходження статті: 18.02.2026 р.

Дата прийняття статті до друку: 13.03.2026 р.

Дата публікації (оприлюднення) статті: 06.04.2026 р.

Стаття поширюється на умовах ліцензії Creative Commons Attribution License International CC-BY.